

szemléltető táblázat és szövegkiegészítési gyakorlat közbeiktatásával sikerült is könyvét élénké, mai kifejezéssel *dinamikussá* tennie.

Az anyag beosztása, illetve értelmezése tekintetében nincs különösebb kifogásunk, csak azt sajnáljuk, hogy a jelentéstani tudnivalókat röviden tárgyalja. A nyelv szellemére, igazi belső erejére igen jellemző, érdekes és gyakorlatilag is fontos nyelvi jelenségekre lehet itt rámutatnunk. A névszói állítmányról alig esik szó, pedig ez éppen a magyar nyelvnek érdekes sajátja. A birtokos személyragokkal kapcsolatban szövevényesnek tartom a szerző beállítását. Az ide tartozó táblázat, inkább német anyanyelvű tanulónak való. A hanglejtésről illetve hangsúlyról szóló fejezetet kurtának találom. Ezek előrebocsátása után még néhány- inkább pongyolaságból eredő kisebb hibára szeretnék rámutatni. Nem rontják a könyv használhatóságát, de szemet szúrnak. Az „Előszó” efféle kitételeinek, hogy „megerősítést nyertek” és „részek foglaltatnak”, mintaszerű nyelvet megkövetelő nyelvtanban nincs keresni valójuk: „Idegen hatásnak volt kitéve” helyett azt kell mondanunk: „sok hatás érte”. Szerencsés újításnak mondja a szerző a „tanonc, lelenc” szavakat is, holott csak egyéni szerencséről lehet szó: a nyelv csúfságára sikerült életben maradniok. Helytelen az ilyen kitétel is: „nem más, mint”; és szokatlan elnevezés a „magashangrendű” (illetve mélyhangrendű) szó.

A könyvet lényegében ügyesnek és igen használhatónak találjuk és azt gondoljuk, hogy az említett hibák kiküszöbölése csak javára szolgálhat.

Vajtai István

Saad Ferenc dr. : Katonai nevelés. Pécs. 1940. 143 oldal.

A szerző, akinek hosszabb tanulmánya jelent meg folyóiratunkban ugyanerről a témáról,*) most összefoglaló művet írt a nemzet egész létébe illesztett katonai nevelésről. Hat fejezetben (A katonai nevelés történeti fejlődése, A katonai nevelés lényege, nemzeti jelentősége és felosztása, A tisztképzés, Az altisztek kiválasztása és nevelése, A legénységgel való bánásmód, A nemzet honvédelmi nevelése) öleli fel a kérdés lényegét és pedagógushoz illő igyekezettel tekint és vonatkoztat lokálisról általánosra, részletről egyetemésre, szakszemponctokról a humánus egészére. Fegyverzajtól hangos a világ körülöttünk s nolens-volens érdeklődnünk kell nemcsak a béke, hanem a háború ügyei iránt is, — Saad könyve nevelői alapossággal és magyar szívvel nyújt jó eszközt ehhez.

— ami —

Dr. Sulica Szilárd : A Szegedi Egyetemi Könyvtár válságos helyzete.

A szegedi Egyetemi Könyvtár Dolgozatai. 3 sz. Szeged, 1939.

A Kolozsvárról Szegedre került Egyetemi Könyvtár súlyos helyzetét tárja a nyilvánosság elé Sulica könyvtárigazgató tanulmánya. Célja, hogy az illetékesek tudomást szerezzenek a tarthatatlan helyzetről és a kivezető út megteremtését elősegítsék.

Három ténen küzd súlyos válsággal a könyvtár: könyvanyaga hiányos, férőhelye kevés, személyzete csekélylétszámú.

A könyvhiány egyik forrása a trianoni békekötés, amely a kolozsvári Egyetem modernül felszerelt, gyönyörű könyvtárát közel félmillió kötet könyvvel a románoknak juttatta. Kolozsvárott a könyvtár hármass szerepet töltött be: az egyetemi-, a múzeumi- és a népkönyvtárét. Itt Szegeden a népkönyvtárt részben a Somogyi Könyvtár képviseli; a másik két szerepkör az Egyetemi Könyvtárra hárul, de éppen ezt nem tudja

*) A katonai nevelés lényege és felosztása. III. évf. 145. lap.

hivatása magaslatán betölteni. Mikor 1921-ben Szegedre került, úgyszólván a semmiből kellett újra felépülnie az egész könyvtárnak. A testvérintézetek: az Akadémia, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára, a Fővárosi Könyvtár, a budapesti Egyetemi Könyvtár és magánosok nagylelkű adományaikkal segítségére siettek. Ez a könyvanyag azonban csak az alapot képezheti, a tudományos kutatás napi érdekei mást igényelnek. Bár a szegedi gyarapodást nagyban növeli a kir. ügyészségtől évről-évre kapott sokoldalú, értékes, a magyar szépirodalomban igen gazdag anyag, azonkívül a csere úttján nyert értékes tudományos anyag és az ajándékuul kapott könyvek, de a vétel, vagyis a céltudatos, szakok szerinti arányos fejlesztést szolgáló könyvgygyarapodás az egésznek csak 11 %-át teszi ki. Ennek oka pedig a dotáció hiánya. Kolozsvárott a könyvtárnak háromszor akkora volt a dotációja, mint itt, pedig a könyvtermelés akkor még sokkal kisebb volt, mint ma. Ma ugyan a szegedi Egyetemi Könyvtárnak 225.000 kötet könyve van, de ez csak „a könyveknek és folyóiratoknak összeverődött halmaza, amelyben ép a tudományos kutatás napi betevő falatját jelentő alapl művek és a modern szakirodalom óriási mértékben hiányoznak.“

Súlyosbítja a helyzetet még a nagy helyhiány és a személyzethiány. A könyvtár ezelőtt 20 évvel a kir. ítéletábla volt épületében nyert menedéket, amely ma egy modern könyvtár igényeit távolról sem elégítheti ki, — eltekintve attól, hogy ennek az épületnek csak egy kis részletét foglalja el a könyvtár. Ezért az egyetlen gazdaságos és racionális megoldás egy új modern könyvtári épület emelése. Jelenleg az évenként felszaporodott és még szaporodó anyag egy része a folyosókon faladákban porosodik, vagy hozzáférhetetlen polcokon raktárakban van felhalmozva. Csak a nyomtatványosztályon 110.000 darab a feldolgozhatatlan anyag száma. Ez a körülmény már szorosan összefügg a személyzethiánnyal.

Míg Kolozsvárott, mintegy 50 főnyi személyzet látta el egy már feldolgozott könyvtár továbbfejlesztési munkálatait, itt Szegeden egy új könyvtár megalapításának nagy munkájával és a megszorodott teendőkkal 11 tisztviselő és 4 altiszt küzd. Ezért kénytelen a könyvtár saját javadalma terhére 4 diplomás rendkívüli munkaeőrt csekély dotációval alkalmazni, de még így sem tud megbirkózni a munkarestanciák napról-napra növekedő arányaival. Ezért évek óta kéri a tisztviselői létszám felemelését, de sajnos eredménytelenül. S ha már a személyes sérelmek szóba kerültek, felsorolja a tanulmány a könyvtár tisztviselőinek a kinevezések terén ért sérelmeit, amelyek jellemzőek a vidéki, de különösen a szegedi egyetemi könyvtár mellőzésére a budapesti könyvtárakkal szemben. Mindezt tehát sürgősen orvosolni kell. A tanulmány 8 pontban összegezi a könyvtár halaszthatatlan kívánalmait, melyek úgyszólván létkérdésének alapját teszik.

A szegedi Egyetemi Könyvtár megsegítése nemzeti kötelesség, mert a szegedi Egyetem a magyar kultúra erős pillére (hiszen Nobel-díjas tanára is van), a kultúra pedig erős fegyverünk nemzetünk fennmaradásáért folytatott küzdelmünkben.

(N. L.)

Fekete István: Zsellérek. Regény. Budapest, 1939. 334 lap.

A Királyi Magyar Egyetemi Nyomda regénypályázatának díjnyertes művét nem szükséges külön méltatni. Elvégezte az értékelést a hivatalos bírálókön kívül a Könyvbarátok Diáruma (1939. dec.). Számon kell azonban tartani az iskoláknak is Fekete István gazdatisztnek ezt a mai levegőjű, korszerű alkotását, mert úgyesen símul hozzá nemzetnevelő céljainkhoz.

Szentmihályné Szabó Mária első magyar kereskedő-regénye (Emberé a mun-